

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHDA OILANING O`RNI VA AHAMIYATI

Termiz davlat pedagogika instituti Maktabgacha ta`lim fakulteti

Rahimova Xosiyat

Maktabgacha ta`lim yo`nalishi 3-kurs talabasi

Annotatsiya: Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda oilaviy muhit asosiy o`rinda turadi. Bolalarning ijodiy qobiliyatlarini erta aniqlash va rivojlantirish zamonaviy ta'limning asosiy vazifasi hisoblanadi. Ularni rivojlantirish bo'yicha imkoniyatlardan qay darajada foydalanish ko'p jihatdan kattalarning ijodiy salohiyatiga bog'liq bo'lib, fan va madaniyat, ilmiy-texnika taraqqiyoti, ishlab chiqarish va jamiyat hayotining yanada rivojlanishini ta'minlaydi. Ularning samarali rivojlanishi oila va maktabgacha ta`lim tashkilotlarining birgalikdagi sa'y-harakatlari bilan amalga oshishi mumkin.

Аннотация: Семейная среда играет ключевую роль в развитии творческих способностей дошкольников. Раннее выявление и развитие творческих способностей детей является основной задачей современного образования. Степень использования возможностей для их развития во многом зависит от творческого потенциала взрослых, обеспечивающего дальнейшее развитие науки и культуры, научно-технического прогресса, производства и общественной жизни. Их эффективное развитие может быть достигнуто совместными усилиями семейных и дошкольных организаций.

Annotation: The family environment plays a key role in the development of creative abilities of preschool children. Early detection and development of children's creative abilities is the main task of modern education. The extent to which opportunities for their development are used depends in many respects on the creative potential of adults, ensuring the further development of science and culture, scientific and technological progress, production and social life. Their effective development can be achieved through the joint efforts of family and preschool organizations.

Kalit soʻzlar: Oilaviy muhit, ijodiy fikrlash, qobiliyat, tasavvur, faoliyat, oʻyin.

Ijodkorlik - bu har xil turdagi ijodiy faoliyatning muvaffaqiyatini belgilaydigan shaxsning individual fazilatlarini hisoblanadi. Bola uchun eng yaqin muhit - bu maktabgacha ta`lim tashkiloti va oila. Aynan shu yerda bola o`qida birinchi marta ijodiy faoliyatga to'g'ri munosabatni shakllantiradi. Bolalarning badiiy rivojlanishidagi muhim nuqta - bu umumiy yo'nalishni belgilash shartlari, tarbiyachilar va ota-onalarning izchilligidir. Maktabgacha ta`lim tashkilotida ham, uyda ham bola o'zini yaqin bo'lgan jamoaning a'zosi sifatida his qilishi kerak. Bolaning ijodiy qobiliyatlari uning ilk yoshdagi davridan ma'lum bo'lganidek, uning qiziqishlari xattoki hayollaridan ham bilinadi. Ammo ko'pchilik insonlar bolalarning ijodiy qobiliyatlarini qanday rivojlantirish kerakligini o'ylaydi. Afsuski, kattalar bolaning hayollarini rivojlantirishga yetarlicha e'tibor bermaydi, bu esa kelajakda bolalarning imkoniyatlarini sezilarli darajada cheklaydi. Ijodkorlik har bir inson hayotida juda muhim rol o'ynaydi. Tasavvur va fantaziya har ikki munosabatlarda ham, ishda ham odamlarga yordam beradi, lekin eng muhimi, ijodiy insonlar har qanday biznesda, muvaffaqiyatga erishishda o'zligini namoyon eta oladi. Shunday qilib, agar bola tasavvurning yetishmasligidan aziyat chekmasa ham, ota-onalar o'zlarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga e'tibor berishlari kerak. Ba'zi bolalar tasavvur kuchi bilan harakat qilishadi, boshqalari esa xotiraning tasvirini suratga olishga moyil. Ba'zan bolalar bunday o'yinlarda qatnashishni rad etishadi, bu esa bolaga alohida yondashuv zarurligini ko'rsatadi. Bolalarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish ham katta rol o'ynaydi.

Bolaning ijodiy va mantiqiy tafakkurini rivojlantirish quyidagi yoʻllar orqali amalga oshirilishi mumkin:

Kitob oʻqish. Bola bilan birga rasmiy ertak kitoblarni tahlil qilib oʻqish, undagi ertakning mazmunini bolaga oʻyin tarzida qayta soʻzlash, oʻyinchoqlariga kitob mazmunini aytib berish juda foydali va qiziqarli mashgʻulot sanaladi. Ertak eshitish jarayonida bola ertak qahramonlarini kimgadir oʻxshatishga harakat qiladi, u oʻzi ertak yoki hikoyalarni mustaqil toʻliq olishi ham mumkin.

Chizish (boʻyoq, un, qum bilan). Bolalar odatda chizishni juda yaxshi koʻrishadi. Lekin uddalay olishmasa, xafa boʻlib chizmay qoʻyishi ham mumkin. Bolaga qalamning oʻrniga qoʻllarida chizishni (faqat maxsus boʻyoqlar bilan) taklif qilib koʻrish lozim. Boʻyoqqa qoʻllarini botirib, istagan narsani chizayotgan bola juda zavqlanadi. Bundan tashqari kattalar chala chizish mashgʻulotini ham qoʻllashi oʻrinlidir. Bunda bolaga biron-bir narsani oxiriga yetkazmasdan chizib berish lozim. Bola rasm solar ekan, rasmlarning nomlarini ham aytib, u oʻz tasavvurlarini kengaytiradi.

Insonning ijodiy qobiliyatlari zahirida tafakkur va tasavvur jarayonlari yotadi. Shuning uchun ham ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoit yaratib, maqsadli ish olib borish zarur va kattalarning ijodiy salohiyati koʻp jihatdan ularni rivojlantirish boʻyicha ish imkoniyatlaridan qanchalik foydalanilganiga bogʻliq boʻladi. Samarali rivojlanish faqat oila va maktabgacha taʼlim tashkilotlarining birgalikdagi saʼy-harakatlari bilan amalga oshishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Yusupova Maktabgacha tarbiya pedagogikasi T: Oʻqituvchi 1993
2. Xasanboyeva O.U. Maktabgacha taʼlim pedagogikasi T:ILm ziyo 2006
3. ST Xabilova, M Nazarova □MENTAL EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN□ Innovative research in modern education 97-99 2023.5.17
<http://aidlix.com/index.php/ca/article/view/651>
4. S Xabilova □EDUCATION OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS IN A MODERN SPIRIT□ International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research 3(4) 132-135 2023.4.26
<http://www.researchcitations.com/index.php/ibmscr/article/view/1234>
5. Xabilova, S. (2023). THE PECULIARITY OF FORMING THE PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL COMPETENCE OF EDUCATORS. Educational Research in Universal Sciences, 2(6), 202□204. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3373>
6. X Nuritdinova □[maktabgacha tayyorlov yoshdagi bolalarni maktab taʼlimiga tayyorlashning pedagogik va psixologik asoslari](https://in-academy.uz/index.php/ejar/article/view/1492)□ евразийский журнал академических исследований 2022/3/17 <https://in-academy.uz/index.php/ejar/article/view/1492>
7. x nuritdinova □[shaxsning kommunikativ kompetentligini shakllantirishning amaliy vazifalari](https://in-academy.uz/index.php/ejar/article/view/1492)□ zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya: nazariy va amaliy izlanishlar 2022/12/15